

Miljö- och energidepartementet
103 33 Stockholm
m.registrator@regeringskansliet.se

Riksintresseutredningens betänkande Planering och beslut för hållbar utveckling (SOU 2015:99)

Sveriges geologiska undersökning (SGU) har den 20 oktober 2016 mottagit rubricerat ärende för yttrande. Med anledning av detta vill SGU framföra följande.

Sammanfattning

SGU avstyrker att förändringarna genomförs i enlighet med utredningens förslag. Skälen till detta redovisas nedan. SGU förordar istället en alternativ lösning, den som i utredningen kallas C, vilken innebär att dagens hushållningsbestämmelser bibehålls med vissa kompletterande åtgärder. SGU anser dock att utredningen innehåller några bra synpunkter vilka skulle kunna inarbetas i den befintliga regleringen av hushållningsbestämmelserna samt att dessa förslag skulle leda till en ökad tydlighet av hanteringen av riksintressen i den kommunala översiktsplaneringen.

SGU vill som positiva förändringar särskilt framhålla utredningens förslag att en grundvattenförekomst kan vara av riksintresse och att ordet ”fyndighet” tas bort från bestämmelsen som reglerar värdefulla ämnen eller material. Trots att SGU avstyrker förslaget som helhet vill myndigheten ändå framhålla att det är av stor vikt att dessa förändringar genomförs inom ramen för det befintliga regelverket. SGU föreslår därför att en bestämmelse motsvarande den av utredningen föreslagna 3 kap. 13 § miljöbalken införs i nuvarande 3 kap. miljöbalken samt att SGU blir ansvarig myndighet för beslut om riksintresse för grundvattenförekomster.

SGU ser även att det befintliga systemet kan utvecklas på så sätt att det ställs krav på sektorsmyndigheterna att uppdatera, och i vissa fall även komplettera, utpekade riksintresseområdets värdebeskrivningar så att kommuner och övriga berörda myndigheter får ett fullgott underlag vid utarbetande av planer och vid tillståndsprövning. SGU ser även stora fördelar med att det finns en myndighet, Boverket, med ett utpekat ansvar att upprätta och ajourhålla ett nationellt digitalt register med information från sektorsmyndigheterna om vilka områden som är av riksintresse och områdets värde.

Kap. 4.17 Anläggningar för vattenförsörjning

Havs- och vattenmyndigheten har redan idag möjlighet att peka ut riksintressen avseende anläggningar för vattenförsörjningen. I dessa sammanhang har SGU ofta lyft behovet av att även peka ut grundvattenresursen som används vid anläggningen så som ett riksintresse. När den möjligheten nu öppnas kommer det att krävas en nära samverkan mellan Havs- och vattenmyndigheten och SGU vad gäller kriterierna för riksintressen för anläggningar för dricksvatten och riksintressen för grundvattenförekomster som är viktiga för vattenförsörjningen. Det är dock viktigt att här poängtera att det föreslagna riksintresset för grundvattenförekomster kan komma att omfatta även andra förekomster än de som används vid de dricksvattenanläggningar som idag är utpekade som riksintressen.

Kap. 4.22.4 Influensområden

Diskussionen om influensområden skulle kunna inbegripa huruvida ett riksintresse för grundvattenförekomst viktigt för dricksvattenförsörjningen även omfattar tillrinningsområde till grundvattenförekomsten. En förorening som tillförs grundvattnet inom tillrinningsområdet riskerar transporteras till förekomsten och slutligen vattentäktens uttagsbrunnar. SGU förordar därför att tillrinningsområde till grundvattenförekomsten geografiskt ingår i området utpekade som riksintresse. Ett stöd för det ges bl.a. i Klimat- och sårbarhetsutredningens betänkande som återges på s. 347 (Kap. 10.3.3) där man framför att en hänsynsfull fysisk planering i tillrinningsområden för vattentäkter är en mycket viktig och grundläggande faktor för dricksvattnets säkerhet.

Kap. 10.3.4 Dricksvattenförsörjning

SGU delar utredningens uppfattning att dricksvattenförsörjningen måste ges större utrymme i samhällsplaneringen och tillstyrker därför förslaget att grundvattenförekomster av stor betydelse för dricksvattenförsörjningen ska kunna utses till riksintresse. SGU delar regeringens uppfattning (se direktiven till Dricksvattenutredningen) att dricksvattenförsörjningen är grundläggande för samhällets funktionalitet. SGU har länge verkat för att regionala vattenförsörjningsplaner ska upprättas hos varje länsstyrelse, bl.a. genom SGUs rapport "Vattenförsörjningsplan – identifiering av vattenresurser viktiga för dricksvattenförsörjning", (SGU-rapport 2009:24, se <http://resource.sgu.se/produkter/sgurapp/s0924-rapport.pdf>). Idag finns regionala planer i hälften av länen, i en fjärdedel av länen har arbete inletts, övriga län har ej påbörjat arbetet. Dessa planer kan användas och vara ett stöd i urvalsprocessen för väsentliga allmänna intressen och riksintressen. SGU är idag den enda centrala myndigheten med ett utpekade ansvar för grundvattenfrågor. Grundvatten skiljer sig från ytvatten inte bara på så sätt att det inte syns, utan även genom att

kunskapen därom främst är knuten till geologi och inte hydrologi och biologi. Det är jordarternas eller berggrundens sammansättning och egenskaper som avgör grundvattnets kvalitet, kvantitet och flöde och därför är det viktigt och naturligt att grundvattenfrågor hanteras av SGU.

Kap 11.4 Områden av väsentligt intresse

SGU tycker att det är positivt att de områden som omfattas av 3 kap. miljöbalken, men som inte utgör riksintressen, lyfts fram i översiktsplaneringen. Detta bör dock kunna göras utan den föreslagna förändringen, eventuellt genom en ändring i PBL som innebär att även dessa områden, till vilka hänsyn bör tas, ska redovisas i översiktsplanen. SGU ifrågasätter om införandet av begreppet ”område av väsentligt allmänt intresse” är lösningen på de problem som utredningen pekar på. SGU befarar att samtliga de områden som inte längre kommer att kunna förklaras som riksintressen då kommer pekas ut som områden av väsentligt allmänt intresse. Den totala mängden områden/arealer som är utpekade kommer då inte att minska, dock kommer andelen riksintressen minska. Det kan ifrågasättas om detta bidrar till en ökad tydlighet och det kan komma att bli en svår gränsdragning mellan vilka värden som är av nationell vikt och de som inte är det. Även regionala och lokala värden kan ju i förlängningen vara av nationellt intresse (exempelvis en regionalt intressant bergtäkt som är nödvändig för anläggandet av en nationellt viktig infrastrukturanläggning).

Kap. 11.4.3 Bedömning av vilka områden som är av väsentligt allmänt intresse ur nationellt, regionalt och lokalt perspektiv och deras redovisning i översiktsplanen.

SGU är generellt negativ till ett införande av områden av väsentligt allmänt intresse. För att systemet ska kunna fungera förutsätts adekvat kunskap, kompetens och ett sådant underlag så att prioriteringar och ansvar för olika ämnesområden blir tydligt, vilket gör att SGU ser förslaget som svårgenomförbart. SGU kan heller inte se att förslaget på längre sikt gynnar en hållbar mark- och vattenanvändning då mer lokala politiska intressen kan väntas få ett större inflytande. Trots detta ser SGU, om förslaget genomförs, det som positivt att dricksvattenförsörjningen kan komma att anges som väsentligt allmänt intresse och därigenom ges en tydligare roll i plansammanhang. Obligatorisk redovisning av väsentliga allmänna intressen i översiktsplaner kommer sannolikt att ha en positiv effekt på synliggörandet av våra grundvattentillgångar, något som ibland brister i dagens planer. SGU ser sammantaget stora fördelar med en obligatorisk redovisning av allmänna intressen i översiktsplanen. Ofta är bristande kunskap orsak till ovarsam markanvändning på områden viktiga för grundvattenbildning till dricksvattenförekomster. Denna förändring bör dock

kunna genomföras inom ramen för det befintliga systemet under förutsättning att en bestämmelse med motsvarande lydelse som den föreslagna 3 kap. 13 § införs i 3 kap. miljöbalken.

Kap. 11.4.4. Särskilda bestämmelser för vissa väsentliga allmänna intressen

SGU tillstyrker förslaget om införande av bestämmelser i PBL om att länsstyrelsen i sitt granskningsyttrande till översiktsplan och detaljplan ska ange om förslaget inte så långt möjligt tillgodoser väsentliga allmänna intressen för dricksvattenförsörjningen. SGU tillstyrker även förslaget om införande av bestämmelser i PBL som utvidgar länsstyrelsens ingripandegrunder till att även avse detta intresse.

Kap. 11.5.2 Regeringen beslutar om områden av riksintresse

SGU ser det som angeläget med stark samordning mellan sektorsmyndigheter inom vattenområdet. T.ex. avseende frågan om de grundvattenförekomster viktiga för dricksvattenförsörjningen som är beroende av konstgjord infiltration (ytvatten), där SGU och Havs- och vattenmyndigheten har ett gränsöverskridande ansvar.

Kap. 11.5.3 Definition av områden av riksintresse

SGU noterar att de kriterier som föreslås införas i 3 kap. 6 § miljöbalken innebär en betydande skärpning av definitionen av riksintressen, vilket i och för sig är helt i linje med utredningens syfte att minska förekomsten av riksintressen. SGU befarar dock att detta för myndighetens del kommer leda till att möjligheten att besluta om att mineralfyndigheter och bergmaterialområden m.m. ska vara riksintressen kommer att vara mycket begränsad. Därmed minskar även möjligheterna att säkerställa att dessa områden kan bidra till en långsiktigt hållbar tillgång på metaller, industrimineral, bergmaterial samt natursten. Tanken med enkla gemensamma kriterier är i grunden bra. Det är dock alltför otydligt vad innebörden i dessa föreslagna kriterier är. Framförallt vad avser de ”exploaterande” riksintressena är det tveksamt vad ett särskilt nationellt värde innebär. Är det fråga om en ekonomisk värdering och vilken tidshorisont avses? SGU befarar att det kommer att bli mycket svårt att visa att en viss fyndighet är av nationell betydelse. Det går att beskriva järnmalmen i Kiruna som av särskild nationell vikt men då pga. malmens omfattning och storlek samt dess egenskaper (hög Fe-halt bl.a.) men också kopplat till användningsområdet (”grön” pellets) och sysselsättningen. Även om malmen i Kiruna är en fyndighet av världsklass (”world class deposit”) ser vi redan idag behovet av att säkerställa möjligheten till utvinning även av andra mindre fyndigheter av stor betydelse. Flera av dessa kan ha svårt att hävda sig som nationellt viktiga.

För områden med bergmaterial som är utmärkta som ballast t.ex. kommer kriteriet om nationell vikt att vara komplicerat. En bergtäkt är ofta i huvudsak en regional eller till och med lokal angelägenhet medan syftet med en bergtäkt kan vara bostadsbyggande, infrastruktur eller annan verksamhet som i sin tur är av nationellt värde. SGU ifrågasätter hur detta kommer att hanteras när det gäller värdefulla ämnen eller material. Om förslaget genomförs har SGU en förhoppning om att kriterierna ska tolkas och tillämpas brett, men det behövs en mer utförlig beskrivning av vad kriterierna innebär.

SGU ser även en svårighet med kriteriet ”uppfylla Sveriges internationella åtaganden” och vad som där åsyftas. Omfattas allt som är kopplat till EU, så som Natura 2000, Raw materials initiative, REACH, vatten- och andra direktiv, samt därutöver världsarv, internationella konventioner, OECD, WTO, osv.? Samma problematik kan göras gällande för nationella mål, planer och program, är det miljömål, mineralstrategin och/eller regionala planer som avses?

Om man väljer en snäv tolkning av punkterna i förslaget 3 kap. 6 § miljöbalken kommer kanske varken punkterna 2 eller 4 bli aktuella för riksintressena mineralutvinning och grundvattenförekomster för dricksvattenförsörjning. När det gäller punkten 3 så finns det vad gäller grundvattentäkter ett nationellt mål i form av miljö kvalitetsmålet *Grundvatten av god kvalitet*, kriterier både för grundvattenförekomster av riksintresse, såväl som bergtäkter, skulle kunna utformas med utgångspunkt i det nationella målet.

När det gäller mineralutvinning finns det en nationell strategi, *Mineralstrategin*, framtagen av den förra regeringen, vilken beskriver utgångspunkter och strategier för det hållbara nyttjandet av Sveriges mineralresurser. Vid en bred tolkning av formuleringen av punkten 3 skulle samtliga gällande kriterier för riksintresse för mineralutvinning passa in där, givet att man bejakar innebörden av och syftet med Mineralstrategin. Utredningens förslag i punkten 3 ger helt enkelt innehållet i de nationella målen, planerna och programmen en tung roll, nästan en form av ”förarbeten” som kriterierna ska utgå ifrån.

Både de kriterier för utpekande av områden av riksintresse för värdefulla ämnen eller material som tidigare har gällt, samt de kriterier som SGU nyligen beslutade om, bygger på tanken att den aktuella fyndigheten måste bedömas utifrån flera olika aspekter. Att t.ex. en fyndighet är av högsta tekniska kvalitet betyder inte att den bedöms som riksintressant om det inte samtidigt är så att det samhälls-ekonomiska värdet av att det är möjligt att bryta fyndigheten är mycket stort.

Riksintressen för värdefulla ämnen eller material vilar alltså på en samlad bedömning där kvantitet, kvalitet, samhällsekonomi m.m. spelar in, vilket också reflekteras i SGUs nya kriterier. SGU ser som sagt stora svårigheter att besluta om viktiga riksintressen med de föreslagna övergripande kriterierna. Istället kan de beslutas som områden av väsentligt allmänt intresse. Det är olyckligt då dessa områden då får en lägre tyngd ur planeringshänseende. I ett hållbarhetsperspektiv anser SGU att det är av största vikt att ha en kunskap och medvetenhet om denna typ av naturresurser tidigt i planeringsprocesserna. Nuvarande riksintressen är dessutom inte så omfattande arealmässigt och även om nya områden beslutas kommer det inte innebära några stora ytor.

SGUs bedömning är att de övergripande kriterierna som föreslås införas i 3 kap. 6 § miljöbalken är bättre lämpade vid utpekande av riksintresse för grundvattenförekomster viktiga för dricksvattenförsörjningen. Genomförande av ramdirektivet för vatten och miljö kvalitetsmålet Grundvatten av god kvalitet relaterar till punkterna 1, 2 och 3. Att dricksvattenförsörjningen fungerar lokalt och regionalt torde vara ett värde av särskilt nationell vikt. Eftersom dricksvattenförsörjningen är grundläggande för samhällets funktion kan möjligen även punkten 4 vara ett relevant kriterium.

Kap. 11.5.4 Regeringen beslutar om kriterier för områden av riksintresse

SGU tycker att det är positivt att förslagen till kriterier tas fram av sektorsmyndigheterna inför regeringens beslut. Det är även positivt att sektorsmyndigheterna ges i uppdrag att se över sina kriterier för utpekande. SGU ser dock en viss farhåga att en del förslag till kriterier uppfattas som obekväma eller svåra och att subjektiva bedömningar kan påverka hur kriterierna formuleras vilket kan äventyra kontinuiteten i kriterierna och synen på olika riksintressen. Det finns också en risk att synen på kriterierna blir kortsiktig, att det görs en för stor koppling till befintliga anläggningar och koncessioner, vilket leder till att det därför inte blir ett beslut för en långsiktigt hållbar försörjning av naturresurser.

Kap. 11.5.5 Samrådsprocess och beslut om områden av riksintresse

SGU tillstyrker förslaget att sektorsmyndigheterna kan besluta att ett område är av riksintresse och att beslutet meddelas till Boverket för införande i det centrala registret. SGU befarar dock att den möjlighet som införs för kommunerna att begära regeringens prövning av riksintressen kommer att leda till en fördröjning av beslutsprocessen. Så vitt SGU kan se framgår heller inte av utredningen huruvida sektorsmyndighetens beslut att eventuellt neka en kommun

överprövning är ett beslut som går att överklaga. Ett överklagande skulle i så fall kunna fördröja processen ännu mer. Ur ett hållbarhetsperspektiv är riksintresse för värdefulla ämnen eller material mycket viktiga. Fyndigheter av malm, industrimineral, bergmaterial och natursten är trots allt relativt få och det är av stor vikt att kunskapen om var dessa finns används i planeringen. Fyndigheterna kan inte flyttas utan måste utvinnas där de finns. SGUs erfarenhet är att det är relativt få kommuner som önskar gruv- eller täktverksamhet. Försörjning av metaller och bergråvara är dock en nationell förutsättning för ett modernt och växande samhälle, inte minst för ett ökat bostadsbyggande. Att säkerställa en långsiktig tillgång är därför viktigt ur samtliga hållbarhetsaspekter.

Kap. 11.5.6 Beskrivning av områden av riksintresse

SGU anser att det är mycket bra att det införs en bestämmelse som anger att ett område som är av riksintresse också ska avgränsas på en karta samt att områdets värde ska beskrivas, så att det är möjligt för kommunen att i översiktsplanen redogöra för hur intresset ska tillgodoses. SGU anser att denna bestämmelse är möjlig att införliva i det nu gällande regelverket och att det skulle underlätta vid en prövning av vad som utgör ”påtaglig skada” enligt dagens system. SGU delar även utredningens uppfattning att ett tydligare underlag skulle göra prövningen enligt 3 kap. miljöbalken mer ändamålsenlig och att många av de problem som finns med dagens system skulle minska, dock utan att det för den skull krävs en omfattande omarbetning av riksintressesystemet som nu föreslås.

Kap 11.5.7 Aktualitetsprövning av beslut om områden av riksintresse

SGU tillstyrker att områden som är av riksintresse ska aktualitetsprövas med viss regelbundenhet. Att områdena hålls uppdaterade kommer att bidra till att riksintressen uppfattas som relevanta och en viktig del av den fysiska planeringen. Det kommer även underlätta för prövande myndigheter då dessa kan förlita sig på att utpekade intressen fortfarande är relevanta och att den tillhörande värdebeskrivningen är aktuell.

Kap 11.6 Åtgärder som bör respektive inte bör vara tillåtna inom de områden som omfattas av hushållningsbestämmelserna

Av utredningens förslag framgår att begreppet ”intresset ska skyddas mot påtaglig skada” ersätts med ”intresset ska tillgodoses”. SGU anser dock att begreppet ”påtaglig skada” tydligare anger om värdet, i samband med en prövning, kvarstår än begreppet ”ska tillgodoses”. I utredningen anges att riksintresset tillgodoses i ett beslut om de värden eller förutsättningar som ligger till grund för riksintresset *kan antas kvarstå* om beslutet verkställs. Detta ser SGU som en försvagning av riksintressets status på ett sätt som SGU inte ser som

lämpligt. SGU ställer sig även frågande till hur formuleringen ”ska tillgodoses” kommer att hanteras i ett längre tidsperspektiv, framförallt när det gäller expolaterande riksintressen. Exempelvis kan ett riksintresse för värdefulla ämnen eller material vara utpekade för att området ska kunna bevaras för en eventuell framtida brytning. När då provningar görs mot rekvisitet ”ska tillgodoses” ger detta sken av att en utvinning av materialet ska vara nära förestående eller kanske till och med pågående. Vid SGUs utpekanden av riksintresse görs idag bedömningen i ett långsiktigt perspektiv (>50 år). Det behöver inte innebära att utvinning pågår men att en framtida utvinning är möjlig.

SGU har i ett flertal fall fungerat som remissinstans till länsstyrelse och domstol för att bedöma påtaglig skada för naturvårdens geovetenskapliga riksvärden i ärenden som rör motstående intressen i form av bevarandet av naturgrusavlagringar mot behovet av att bryta material. Vad gäller naturgrusavlagringar och geovetenskapliga värden står vi inför en utarmning som redan har gått långt i delar av Sverige, och SGU har snarare sett ett behov av en skyddsfunktion och större utpekade områden. SGUs erfarenhet är att i alla fall naturvårdens geovetenskapliga riksintressen har främjats av att begreppet påtaglig skada fungerat som ett mycket bra sätt att bedöma riksintressets fortsatta värde. För naturvårdens riksintressen har även Naturvårdsverket utfärdat en vägledning för bedömning av påtaglig skada.

Kap. 11.8 Ett nationellt register

SGU anser att förslaget om inrättande av ett nationellt register över beslutade riksintressen är mycket bra. SGU ser heller inga hinder mot att ett sådant register införs redan idag och då innehåller de områden som utpekats som riksintressen. Ett sådant register tillsammans med ett krav på sektorsmyndigheterna att tydligare redovisa utpekade områdens värden samt ajourhålla dessa skulle, enligt SGUs mening, lösa många av de problem som utredningen ser med dagens system.

Kap. 12.4.3 Åtgärdsprogram enligt 5 kap. 4 §

SGU delar utredningens uppfattning att det är rimligt att områden av betydelse för att genomföra åtgärdsprogram enligt 5 kap. 4 § miljöbalken generellt är ett väsentligt allmänt intresse och inte ett riksintresse. Varken Naturvårdsverket eller Havs- och vattenmyndigheten har något uttalat ansvar för grundvatten, som ju också berörs av åtgärdsprogram enligt 5 kap. 4 § miljöbalken. Därför bör SGU, om de föreslagna ändringarna genomförs, vara ansvarig myndighet för väsentliga allmänna intressen för områden av betydelse för att genomföra åtgärdsprogram i de delar som avser grundvatten. SGU vill även uppmärksamma utredningen på att det är ett stort antal grundvattenförekomster som berörs av åtgärdsprogram

varför de väsentliga allmänna intressena som omfattas av 5 kap. 4 § miljöbalken kan bli väldigt många till antalet.

Kap. 12.5 Begränsad klimatpåverkan, klimatanpassningsåtgärder eller åtgärder om i övrigt har betydelse för att anpassa användningen av mark och vatten till ett förändrat klimat

SGU tillstyrker förslaget att mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar eller andra åtgärder avsedda att begränsa klimatpåverkan kan vara av väsentligt allmänt intresse. SGU anser, i sin egenskap av tillsynsmyndighet över anläggningar för geologisk lagring av koldioxid, att det är av stor vikt att områden som har geologiska förutsättningar för lagring av koldioxid, beaktas i planerings- och beslutsprocesser.

Kap. 12.8 Naturvärden, kulturvärden och friluftsliv

Det är som geovetenskapliga riksvärden för naturvården och friluftslivet som många geologiska bevarandevärden idag får den uppmärksamhet de behöver för att värnas i samhällsplaneringen. SGU delar därför Naturvårdsverkets bedömning att riksintressen är ett viktigt instrument för att säkerställa att naturvårdens intressen tillvaratas i samband med planering och prövning av ärenden vid förändrad markanvändning. SGU anser att verktyget riksintresse för naturvård är det som tydligast adresserar och inkluderar geovetenskapliga naturvärden inom naturvården idag. Om förslaget genomförs och antalet riksintressen blir färre ser SGU en risk att många idag utpekade geovetenskapliga värden tappar i status och därmed minskar möjligheten att värna dem. Det är sällan som geologiska bevarandevärden skyddas genom andra bestämmelser så som reservat etc. om inte andra naturvärden förekommer samtidigt och som anses vara prioriterade för områdesskydd. Det kan därför behövas ytterligare åtgärder för att säkra vissa stora geologiska värden.

Kap. 12.9 Dricksvattenförsörjning

SGU tillstyrker utredningens förslag i den del det gäller möjligheten att utpeka grundvattenförekomster som riksintressen. SGU har länge förespråkat att möjligheten att utpeka grundvattenförekomster som riksintresse bör införas, bl.a. i samband med Miljöprocessutredningens arbete (SOU 2009:45). SGU menar alltså att vårt grundvatten är oerhört viktigt för Sveriges dricksvattenförsörjning och att dricksvattenförsörjningen i sin tur är avgörande för ett fungerande samhälle. I förhållande till andra samhällsintressen glöms ofta grundvattnet bort då det inte syns, i motsats till t.ex. ytvatten. SGU kan bl.a. mot denna bakgrund konstatera att dagens regelverk inte är tillräckligt för att skydda våra viktigaste grundvattenresurser långsiktigt. SGU vill även framhålla vikten av att denna

förändring genomförs även om utredningens övriga förslag inte genomförs. Såsom utredningen föreslagit, och Rikssintresseutredningen före den, anser SGU att det är lämpligt och riktigt, att det är SGU som i egenskap av central förvaltningsmyndighet för frågor om Sveriges geologiska beskaffenhet ges rätt att utse rikssintressen för grundvattenförekomster av betydelse för dricksvattenförsörjningen.

Kap. 12.10 Värdefulla ämnen eller material

SGU delar utredningens uppfattning att områden som innehåller värdefulla ämnen eller material även framgent ska omfattas av hushållningsbestämmelserna samt att områdena ska kunna vara av rikssintresse. SGU ser även mycket positivt på att Rikssintresseutredningen ansluter sig till Miljöprocessutredningens (SOU 2009:45) bedömning att uttrycket fyndighet ska utgå ur bestämmelsen.

Kap. 13 Ikraftträdande och övergångsbestämmelser

Även om det får anses som positivt att en översyn görs över vilka områden som av sektorsmyndigheterna har utpekats som rikssintresse, anser SGU att det av utredningen föreslagna systemet för att genomföra förändringarna riskerar att bli mycket tidskrävande och kostsamt. Det krävs ett omfattande arbete innan det nya systemet kan anses ”driftsatt” och då mycket av problemet med dagens system synes ligga i kommunernas svårigheter att dels ta fram och aktualitetsförklara översiktsplaner och dels att på ett adekvat sätt redovisa utpekade rikssintresseområden befarar SGU att genomförandet av förslagen inte kommer att få den avsedda effekten. Det kommer även att bli en avsevärd arbetsbelastning för myndigheter som SGU då myndigheten dels i ett första skede ska ta fram beslutskriterier och besluta om rikssintresseområden och sedan i nästa skede eventuellt vara remissinstans när flertalet av Sveriges kommuner kan komma att genomföra ändringar i översiktsplanerna.

Kap. 14.5.1 Förbättrade förutsättningar att tillämpa hushållningsbestämmelserna

I avsnittet om konsekvenser anges att det idag finns drygt 300 identifierade grundvattenmagasin varav cirka 160 med enskilda beskrivningar och att SGU i nuläget inte kan bedöma hur många av dessa som skulle bli områden av rikssintresse. SGU vill i detta sammanhang klargöra att det i Sverige finns betydligt fler grundvattenmagasin än de dryga 300 som anges i texten. Bara inom den svenska vattenförvaltningen finns ca 3 600 grundvattenförekomster men detta system täcker in långt ifrån allt grundvatten. Det är dock långt ifrån alla grundvattenmagasin som kan vara aktuella som rikssintresse varför siffran i sig egentligen inte är så relevant. Hur många grundvattenförekomster som skulle

kunna vara aktuella som riksintresse avgörs helt av hur vilka kriterier som ställs upp vilket ju avgörs i ett senare skede.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Lena Söderberg.

I den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningschefen Anna Åberg, enhetscheferna Helena Kjellson och Mugdim Islamovic, utredaren Peter Åkerhammar samt statsgeologerna Mattias Gustafsson, Mattias Göransson, Sven Lundqvist, Jenny McCarthy, Kristian Schoning och Gunnel Ransed deltagit. Föredragande har varit juristen Sara Nordström.

Lena Söderberg

Sara Nordström